

Americká základna v ČR nemá racionální smysl a nechrání proti Rusku. Všechno už řeší NATO SIP. Základnísté nerozumí právu ani americké bezpečnostní politice

- CZ24 News | 22. dubna 2022

ČESKO: Obranné plánování je (resp. mělo by být) naprosto racionálním a střídavým oborem. Jsou identifikovány potenciální hrozby, potřebné schopnosti, a doktrína a technika k jejich dosažení. Někteří politici [ODS dlouhodobě usilují základnu USA](#) v ČR. Řada novinářů ji v posledních dnech propaguje a vysloveně za ni lobbuje. Ale nikdo z nich neumí předložit konkrétní racionální přínos základny – a všichni z nich zoufale nerozumí interoperabilitě v NATO, mezinárodnímu právu ani oficiální americké zahraničně-bezpečnostní politice.

Pojďme to tedy uvést na pravou míru. Tento článek rozebere NATO SIP a NATO STANAG – programy a normy, díky kterým jsou naše základny již nyní využitelné všemi spojenci a žádnou extra základnu ani cizí posádku k tomu nepotřebujeme.

Podíváme se na konkrétních příkladech na stávající právní rámec obrany v NATO, spojeneckých cvičení – ale i bojových akcí se spojenci. Na to, co v oblasti obrany a spojenců dovolují nebo zakazují české obranné zákony a Ústava – ale i Mezinárodní Humanitární (válečné) Právo. A jak by to základna zkomplikovala a mohla vyvolat porušení mezinárodních závazků ČR.

Vykreslíme celou šíři oficiálního oborového tisku americké diplomacie, obrany a strategie. Ze všech stran amerického politického mainstreamu GOP i DEM. A pak z nich vytáhneme taxonomii čtyř základních druhů amerických základen a jejich funkce.

A rozebereme, co by americká základna v ČR znamenala finančně, ekonomicky, z pohledu mezinárodního humanitárního a válečného práva, i suverenity justice. Prostě všechna „tvrdá fakta“ a aspekty, které emotivní „hodnotová“ veřejná debata systematicky ignoruje, obchází nebo vůbec nezná.

Nezkoušejte mě nálepkovat – že v žádném případě nejsem „proruský“ nade všechnu pochybnost prokazují mé články [o ukrajinské obraně](#), [ruské genocidální ideologii](#) i [cynických zájmech a historii ruské militance](#) na Ukrajině, kvůli mě teď hystericky nesnáší milovníci a apologeti Ruska. Že tento článek nepotěší prozvědu milovníky USA není dáno ničím jiným, než že mi jde o dodržování mezinárodního práva, objektivitu která všem měří stejným metrem, a podložená fakta namísto emocí a subjektivních, mlhavých „hodnot“.

Redundance základny: NATO již nyní řeší jak interoperabilitu, tak obrannou válku, tak cvičení

Když v roce 2022 ODS začala opět usilovat o „americkou základnu“, výslovně se odkazovala na používání vojenských základen USA. Stejně tak např. pan Weiss, jehož si velmi vážím, na podporu základny vznesl argument:

Pak se taky v únoru zastavil v Ostravě americký strategický bombardér B-52. Natankoval, posádka provedla inspekci. Startoval z Velké Británie. Nedávalo by smysl vytvořit pro takový servis standardní podmínky včetně personálu NATO?

Jenže to je naprosto redundantní a vykazuje naprostou neznalost problematiky. Když totiž ČR vstoupila do NATO, stala se [ČR součástí NATO Security Investment Programme](#). Tento program z aliančního rozpočtu financuje opravy, rozvoj a vylepšení vojenské infrastruktury s jedním hlavním cílem – aby celé NATO mohlo působit z takto modernizovaných základen. Máme personál i vybavení pro obsluhu standardizované alianční bojové techniky.

V ČR se jednalo jednak o zapojení do jednotného systému PVO NATO. Ale hlavně o [rekonstrukci letecké základny Čáslav aby](#) ji mohly využívat alianční letouny, kdyby byl aktivován Článek 5 NATO. Na toto téma se také pořádala celá plejáda cvičení, kdy do Čáslavi přeletěly alianční F-16 a jiné stroje, a náš personál je doplnil palivem a případně i přezbrojil – v Letectví&kosmonautice to bylo svého času bohatě dokumentované. V případě války jsou již nyní naše základny připravené poskytnout zázemí alianční technice – žádná cizí základna k tomu není potřeba.

Stejně tak z našich leteckých základen v běžně působí jak USAF při bilaterálních americko-českých cvičeních [jako Sky Avenger](#), tak letouny NATO při aliančních cvičeních [jako Ramstein Rover](#). A v případě pozemních vojsk to není jiné – naše vojenské základny a [kasárna opakovaně hostí americké dragouny](#) při jejich jízdách napříč Evropou.

Tato interoperabilita má přitom dvě úrovně. Na základní úrovni předepisuje NATO technické standardy, tzv. [Standardizační Dohody STANAG](#), aby např. všechny bojové letouny měly navzájem kompatibilní zbraně, konektory, munici a systémy pro doplňování paliva. Každý bojový prostředek, který členský stát NATO zavede, by měl být na této základní úrovni kompatibilní – aby mohl kdekoli ve kterémkoli členském státě NATO doplnit palivo a munici.

Pokročilejší podporu pro své národní stroje ale každý členský stát řeší samostatně v jednom balíku s bojovou technikou – například když v rámci NATO Air Policing členské státy posílají své stíhačky hlídat a chránit nebe nad Pobaltím, kromě Typhoonů, F-16, F-15 nebo Gripenů vždy přiletí i transportní letoun s mechaniky, údržbáři a potřebným materiálem. Ani Litva, která nemá vlastní letectvo a je odkázána na pomoc jiných členů NATO, nevymýšlí nápady jako permanentní základny pro 5 týmů mechaniků pro 5 druhů aliančních bojových letounů, které tam občas přiletí. Nebylo by to účelné ani racionální.

To všechno jasně prokazuje, že dosavadní legální, smluvní, fyzický i technický stav:

- umožňuje členům NATO využívat naše základny a jejich technické zázemí;
- umožňuje členům NATO, tzn. i USA, vést bojové operace ze základen v ČR v případě aktivace článku 5 Severoatlantické smlouvy;
- umožňuje členům NATO, tzn. i USA, vést vojenská cvičení ze základen v ČR v době míru;
- umožňuje vést USA bilaterální vojenská cvičení ze základen v ČR v době míru;
- mimo to může vláda jednostranně umožnit využití našich základen a vzdušného prostoru pro přelety nebo jiné působení NATO či jiného státu.

Zase tedy musím zklamat oba extrémy. Občany, jejichž srdce namísto v ČR leží v Rusku tím, že již nyní mohou NATO i USA využívat naše základny, a to i a zejména v době války. A občany, jejichž srdce leží namísto ČR v Bruselu nebo Washingtonu tím, že z toho samého důvodu není potřeba žádná dodatečná smlouva ani americká základna... Nejde-li o něco jiného.

Co říkají české zákony, Ústava a mezinárodní právo o cizích základnách v ČR?

Právně spolupráci s cizími vojsky regulují zákony [310/1999 Sb. o pobytu OS jiných států](#) – který deleguje takové oprávnění i na „mezinárodní smlouvy“ jako je právě Severoatlantická úmluva aj.

Dále zákon [222/199 Sb. o zajišťování obrany](#), který obsahuje klíčovou formulku:

Povinnosti ukládané podle tohoto zákona pro potřeby ozbrojených sil se mohou ukládat i ve prospěch spojeneckých ozbrojených sil, je-li to třeba ke splnění mezinárodních smluvních závazků České republiky **o společné obraně proti napadení**.

Dále zákon [219/1999 Sb. o ozbrojených silách](#), který svým §10 reguluje „mezinárodní spolupráci“ – ale neumožňuje bojové akce, jen cvičení, humanitární mise a peacekeepingové mise. Samozřejmě [Ústavní zákon o bezpečnosti ČR](#), který opět připouští účast mimo obranu ČR výslovně pro „mezinárodní závazky **o společné obraně**.“ A konečně [Ústava ČR](#), jež ve článku 43 dovoluje válku pouze

je-li Česká republika napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.

Mimo to Článek 43 odst. 4 umožňuje vyslat ozbrojené síly ČR do zahraničí mimo válku, *a zároveň dovoluje pobyt cizích ozbrojených sil v ČR, pokud jde o něco z výčtu:*

- a) plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení,
- b) účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, již je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu,
- c) účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích.

Například mise AČR v Mali je tak právně zaštitěna tím, že „o zřízení mise bylo rozhodnuto na základě Rezoluce RB OSN 2071(2012)“ a tedy jde o Čl.43 Ústavy, odst.4 b). Cokoli jiného musí být buď humanitární mise – nebo společná obrana dle článku 5 NATO, tečka. Ničeho jiného se ČR účastnit ze zákona nesmí, protože by mohlo jít o útočnou válku dle OSN!

K tomu všemu ale platí Mezinárodní Humanitární (Válečné) Právo – tzn. Ženevské dohody a jejich bratříčci. V něm je naprosto zásadní pojem „[Přímého Účastníka Bojů](#) – Direct Participant in Hostilities“ (DPH), jímž se stává mj. stát, [z jehož základu jsou vedeny bojové akce](#). A tedy tím jednak vstupuje do války, jednak se jeho území stává legálním terčem, a jednak přijímá právní odpovědnost za takové bojové akce např. pokud dojde k válečným zločinům.

Oproti tomu např. stát, z jehož území je pouze prováděn elektronický průzkum, není „přímým účastníkem konfliktu“ dokud nepředává zpravodajské informace přímo bojovým jednotkám *v takové kvalitě*, aby mohly sloužit k *zaměření zbraní* („weapon-track quality“). A stejně tak stát, který pouze dodává vojenský materiál, není „přímým účastníkem konfliktu“, nýbrž pouhým dodavatelem (ale dodávaný vojenský materiál samotný již za určitých okolností může být legálním cílem i po dobu přepravy cílovému státu.)

V praxi: vedení bojových akcí mimo NATO a mimo OSN vyžaduje speciální zákony

Současný právní stav tedy umožňuje NATO (a tedy i USA) vést bojové akce z ČR v případě výslovně obranné války, do které se zapojí NATO aktivací článku 5, a stejně tak se podílet na bojových akcích plnících rezoluce OSN – a v případě míru vést z ČR výhradně vojenské, ale neválečné akce. Je to dualita – bojové akce NATO jsou podmíněny aktivací článku 5 Severoatlantické úmluvy. Jinak se z našich základů mohou létat a vysílat pouze cvičné mise.

Existuje ale i třetí stav – vedení válečných či bojových akcí v době míru, kdy není aktivován článek 5 NATO ani se nejedná o pomoc OSN. A ty se musí řešit bilaterální domluvou mezi státy, ať jsou členy NATO nebo ne. NATO pro takový případ pouze poskytuje platformu „konzultací“ dle Článku 4, kde se o takové bilaterální nebo multilaterální spolupráci mohou členové snáze domluvit mezi sebou.

Přesně to se stalo v roce 2002. V Praze se konal summit NATO, jenže české letectvo se už *stihlo* zbavit MiG-29 a MiG-23, ale *ještě nestihlo* pořídit nové stíhačky schopné efektivního boje za každého počasí. Jako provizorium jsme měli jen MiG-21MF a L-159. Nebyli jsme tedy schopni zajistit efektivní ochranu vzdušného prostoru vlastními silami a potřebovali jsme k tomu spojence – jenže ochrana vzdušného prostoru *je bojová akce*, nikoli cvičení ani válka dle čl.5 NATO.

Kvůli tomu musel být přijat jednoúčelový zákon [482/2002 Sb.](#) „o posílení ochrany vzdušného prostoru České republiky v době konání summitu NATO“, který reguloval nasazení USAF do případných bojových akcí ve svrchovaném prostoru ČR. Zákon mj. zřídil duální česko-americké velení, kde ale konečné slovo ke schválení jakékoli bojové akce vždy musela mít výhradně česká strana.

To bylo ale bojové nasazení mimo NATO, které bylo obranné. Opačný příklad představuje invaze do Iráku. Ta nebyla posvěcena OSN, takže namísto NATO šla s Američany Irák dobývat „Koalice ochotných“, kteří se na tom s USA bilaterálně domluvili – Británie, Polsko, Austrálie a Španělsko. Přitom po 20 letech je [zpětné hodnocení i v USA takové](#), že tato jednostranná vojenská operace byla zásadní strategická chyba a miskalkulace. Jejímž výsledkem bylo radikální posílení regionálního vlivu Íránu, oslabení konvenčních vojenských schopností i ekonomiky USA, kaskádové šíření nestability a povstání skrze přebytek zbraní z vojenských skladů na černém trhu, oslabení mezinárodního práva a Rules-based-order, diskreditace západních zpravodajských služeb.

Kdyby tehdy česká vláda chtěla, aby přímo z našich základů byly vedeny ostré bojové akce cizích armád „koalice ochotných“, které by však *nebyly* součástí obranné války při aktivaci Článku 5 NATO ani války vyhlášené ČR, musela by nyní ad-hoc přijímat další podobné jednoúčelové zákony – např. „Zákon o pomoci ČR ve válce proti Iráku Saddáma Husajna“ nebo „Zákon o nasazení bojových dronů z ČR za účelem globální války proti terorismu“ apod.

Oba takové zákony by ale byly nelegální a protiústavní, protože se netýkají striktně vzato *obránné války dle mezinárodních smluv*, kde obě podmínky musejí platit zároveň. Smlouva o cizí základně na území ČR by však mohla poskytnout *bianco* směnku cizímu státu právě pro takové využití základny v ČR k jeho bojovým akcím – a skrze Přímou Účast v Bojích dle Mezinárodního Válečného Práva by se tím k tomu jaksi pasivně, avšak protiústavně zapojila i ČR.

Ne, Američané nemají hobby sázet základny jako zahradníček. Americký oborový tisk to vysvětluje bez příkras a emocí

Oba ideové extrémy naší politiky, proruský i prozápadní, mají překvapivě stejný zjednodušený až

naivní „hodnotový pohled“ na americké základny. Vychází z představy, že USA jsou jakýsi zahradiček, jehož koníčkem je sázet po světě své základny jako semínka *mechanicky úplně kdekoli* jen může – a nic mu neudělá větší radost, než když může kdekoli zasadit nějakou další. Jedni to považují za hrozbu pro své milované Rusko, druzí to považují za dárek pro své milované USA. Jenže reálně je obojí stejně směšný nesmysl.

Američané jsou totiž velmi transparentní stát, který ve skutečném režimu utajení drží jen málo co. Souběžně platí, že se nejedná o žádnou přísně centrálně řízenou hierarchii, ale naopak soupeření mnoha vlivových skupin, think-tanků a ideových či ideologických škol. A protože musí soutěžit na politickém kolbišti, kde jde o přesvědčování, ovlivňování a lobbying – všechny jejich ideje, postoje a cíle přenáší americký oborový tisk. A to se týká v plné míře a spektru aspektů i téma amerických základen.

Mainstream celého akademicky-zahraničněministersko-mediálního komplexu reprezentuje magazín [Foreign Policy](#) s progresivně-levicovou redakcí (za šéfredaktora [Rothkopfa to bylo vyhraněnější](#)) ale [příležitostnou perlou](#). Jeho protipóly jsou konzervativně-realistický [National Interest](#) na straně jedné a neokonzervativní [Public Interest s nástupnickým National Affairs](#) na straně druhé. Mezi nimi se na obou pólech nachází ještě středovější [Foreign Affairs](#) resp. [American Interest](#).

K tomu Pentagon vydává své oborové časopisy od [Proceedings](#) USN a [Air Force Monthly](#) USAF, přes specializovanější [Armor Magazine](#) obrněných brigád, až po vysloveně úzkoprofilové jako časopis [Preventivní Údržby](#). Veteráni mají své oborové [Coffee or Die](#) či [SofRep](#). A neopomeňme profesionální oborová periodika – od zavedených Jane's a [AW&ST](#) až po novější, ale vysoce kvalitní redakce The Drive's [The War Zone](#), [War on the Rocks](#) aj.

A dále celá řada think-tanků, což jsou instituce na pomezí akademického světa, lobbistů a ideologií, které se snaží formovat americkou politiku svými analýzami, výzkumem, simulacemi a reporty. Sem patří např. věhlasný [RAND Institue](#), „soukromá CIA“ STRATFOR, [Institute for study of war](#), odborníci na mezinárodní tetoristická hnutí hnutí a [čínskou technologii moci Jamestown](#), a plejáda stovek dalších.

Proč to tu všechno odkazují? Protože narozdíl od z prstu vycucaných protivládních konspirací existuje mnoho podkladů z expertního zavedeného odborného tisku, které vykreslují americkou zahraniční politiku v realistickém, nezřídka i cynickém nebo pesimistickém světle. Respektované oborové časopisy amerického ministerstva obrany a diplomatů z ministerstva zahraničí a přidružených vysokých škol přitom nikdo nemůže považovat za „proruské“. A právě z těchto publikací vychází to, co teď napíši o charakteru amerických základen – z tohoto amerického zavedeného oborového tisku.

USA zdaleka nemají zájem na tom, mít své základny kdekoli a všude, čím více tím lépe. Ne. Vojenské kruhy si pečlivě hlídají „economy of force“, tzn. nepřepínat své síly. Politické kruhy si hlídají, kde by základna pomohla a kde oslabil americké národní zájmy. Těmi jsou nikoli primárně „světový četník“ – tuto doktrínu vyznávají jen liberálové kolem FP, kteří byli na koni v letech 1991-2003. Nýbrž zadržování expanze vojensko-politického vlivu soupeřů USA, zajištění svobody pohybu americkému obchodu a vojenským silám... A poskytování bezpečnosti jako fakticky placené služby.

Do toho ještě mluví již 20 let odkládaný „Odklon do Pacifiku“, kdy se USA chtěly přeorientovat od Evropy+Ruska na zadržování Číny – v Evropě chtěly stabilitu, maximální soběstačnost evropské části NATO a s ruským vlivem nikoli soupeřit, ale jen jej „managovat“, tzn. co nejlevněji balancovat status quo.

Taxonomie 4 různých druhů poslání amerických vojenských základen dle US. oborového tisku

Když tedy čtete americký oborový tisk, začnou před vámi krystalizovat zhruba 4 základní druhy poslání, resp. amerických zájmů s těmi kterými základnami.

1) Základny pronajímáné od „poskytovatele bezpečnosti“:

Pokud hostitelský stát vysloveně požaduje americkou základnu, aby násobila jeho vojensky-obranný a odstrašující potenciál – USA jsou ochotny svým spojencům takovou vojenskou sílu zajistit. Nikoli však nezištně. Berou to jako službu, za kterou požadují protiplnění:

- politické – podporovat zahraniční politiku USA minimálně v regionu
- vojenskoprůmyslové – odpovídající podíl hostitelského státu na své obraně jeho vlastní armádou, a nákupy bojové techniky ideálně v USA
- finanční – platby hostitele za americkou základnu a provoz

O tomto faktu skoro nikdo nepíše a nemluví, ale například když Poláci žádali permanentní americkou základnu na svém území, museli by a byli ochotni za [základnu americké straně zaplatit 2 miliardy](#) dolarů – a pak ještě platit veškerý roční provoz! Podívejme se jinam – Jižní [Korea platí za americké základny 870 milionů](#) dolarů ročně na platy podpůrného personálu. A to je americká přítomnost v Jižní Koreji i v americkém zájmu kvůli dalšímu bodu, takže Korea dostala slevu. Základny Ramstein a Spangdahlem v Německu pak stojí 1,7 miliardy dolarů ročně – ale v tomto případě to platí USA, protože se jim to logisticky vyplatí pro jejich vlastní zájem, viz dále.

2) Základny na zadržování protivníků:

USA potřebují vojenskou základnu v dané oblasti, aby tím působily proti rozpínavosti či ambicím svých geopolitických protivníků – v první řadě Číny, dále Ruska, Íránu apod. To byl od 50. let dále účel amerických vojenských základen v NSR, Japonsku i Jižní Koreji – ale nově i v Pobaltí. Tyto americké základny mají dva účely. Jednak schopnost USA rychle přijít na pomoc svým spojencům v případě jejich napadení protivníkem – protože pro národní zájmy USA je existenčně důležitý zájem kredibilita jejich bezpečnostních garancí spojencům.

A jednak jako doktrína, které se oficiálně říká „tripwire“, nástražný drát, – ale v praxi jde cynicky řečeno o živé štíty. Pokud se totiž na území, kam by protivník USA chtěl vojensky vpadnout, nachází americká vojenská posádka... Potom by se vojenský útok na takové území jednal nikoli invazi řekněme do Litvy a zabíjení „jen nějakých litevských vojáků“ – nýbrž i invazi na americkou vojenskou základnu a zabíjení amerických vojáků. Tzn. „něco jako Pearl Harbor“ a vyhlášení války USA se všemi následky s tím spojenými.

Názorně – prostě pokud by Rusové po vzoru invaze na Ukrajinu-nečlena NATO zkusili vpadnout do Litvy-člena NATO a zabili tam americké vojáky na tamní základně, byl by to z ruské strany přímý útok na USA a americkou armádu. Nejvyšší možná konvenční eskalace. Proto by nikdo nemohl zpochybnit ani nečekat naprosto masivní americký protiúder, který by ze vzduchu stovkami střel totálně vygumoval úplně všechny ruské invazní jednotky a jejich zázemí včetně PVO a muničních skladů. Logika doktríny tedy je, že tuto totální eskalaci si každý potenciální útočník uvědomuje, a proto se na území, které je „tripwired“ americkou vojenskou posádkou, k žádné invazi neodváží. (V opačném případě by musel americké základny obejít netknuté, čímž by se mu však do zad dostali američtí vojáci.)

3) Základny jako odrazový můstek pro jednostranné bojové akce USA:

Supervelmoc je definována schopností globální projekce vojenské síly a svých zájmů – a k tomu je potřeba určité zázemí. V otázce základen se tedy bavíme primárně o „suchozemských letadlových lodích“, jako je ostrov Diego Garcia. Patří sem ale mj. i základna Lakenheath v Británii, odkud Američané vedli např. trestnou výpravu proti Kaddáfimu v 80. letech.

V posledních dvou dekáдах však základny této kategorie vyrašily jako houby po dešti v rámci Globální Válce proti Terorismu, vedená paralelně a nezávisle na sobě jednak JSOC a jednak CIA. Zejména v Africe USA platí značné částky některým státům, např. Nigeru (základna v Agadezu a civilní letiště v Mano Dayak a Diori Hamani) za to, že si na jejich území mohly postavit základny, ze kterých vyráží do okolních států na bojové akce síly zvl. určené a [bojové drony v rámci](#) „globální války proti terorismu“.

Úplně stejným způsobem měly USA pro [své „impérium základen Predatorů“](#) pronajatou i vojenskou základnu pro bojové akce dronů v Džibuti (Camp Lemonier), v SAE (Al Dhafra AFB), v Kuvajtu (Ali Al Salem AFB), v Ománu (Seeb), v Etiopii (Arba Minch)... Ale o čem se málo ví, díky multilaterální měly USA pronajatou i leteckou základnu Kárší-Kánabád v Uzbekistánu, odkud létaly proti cílům v Afghanistanu.

A když se pak USA překotně stáhly z Afghanistanu, nyní ze [všech sil usilují základnu v Tadžikistánu](#), odkud by mohly jednak létat Predatory proti Talibanu – ale i dál pomáhat a používat proti-talibské afghánské síly zvl. určené, které tam od roku 2001 vycvičily, protože afgghánští speciálové byli převážně tadžického původu kvůli spolehlivosti.

4) Základny jako spojenecké zázemí pro nebojové akce

Sem spadají základny, které jsou pro USA potřebné jako logistické či transportní uzly, a základny k podpůrným činnostem jako lety na doplňování paliva a radarový či jiný průzkum – ale USA je nemohou využívat k bojovým akcím bez výslovného a konkrétního svolení hostitelského státu. Sem patří zejména základna Ramstein v Německu, ale i Incirlik v Turecku. V mnoha případech se stalo, že USA tyto základny chtěly využít jako odrazový můstek k vedení bojových akcí – ale nedostaly k tomu souhlas hostitelského státu, takže si musely najít a zvolit nějakou jinou, ochotnější alternativu.

Připomínám, že to je zásadní kvůli Mezinárodnímu Válečnému Právu a jeho kategorii Přímého Účastníka Bojů (DPH). To, jaké mise z nějaké základny působí, rozhoduje o tom, zda je hostitelský stát účastníkem bojů resp. války, či nikoli. Pokud stát nebo slabá smlouva umožní použít základnu k DPH, hostitelský stát je tím právně zatažen do války. A to ani Němci, ani Turci nechtějí dovolit.

V podobném, ale ještě o něco striktnějším režimu fungují nyní české základny – USA jsou schopny je okamžitě technicky využít díky interoperabilitě v rámci NATO, ale k jejich využití pro jakékoli bojové akce je nutný souhlas české vlády. Věřím, že vzhledem k následkům plynoucím z mezinárodního válečného práva by tato laťka měla zůstat takto vysoko.

Jakého druhu by byla americká vojenská základna v ČR?

Na začátku jsem vysvětlil, proč nedává žádný smysl smlouva o americké vojenské základně pro naši obranu v případě napadení – protože v případě obranné války, kdy by byl aktivován Článek 5 NATO, by naše základny NATO automaticky využilo a žádná smlouva s USA k tomu není potřeba.

Byla by americká základna v ČR druh 2) - „tripwire“?

Někteří čeští politici také vypustili zmínku o „tripwire“, tzn. základně druhé kategorie. Jenže to v ČR absolutně nedává smysl – „tripwire“ základny mají USA celosvětově tam, kde je území hostitelského státu vystaveno přímé hrozbě přeshraniční invaze či úderu protivníka. Dříve to bylo Německo – ale v roce [2013 USA z Německa stáhly poslední tanky](#) a fakticky z role základen zadržovacích v Německu přešly na základny „zázemíní“, logistické uzly. Nebyl důvod držet v Německu tanky, když Německu jednak nehrozilo vnější napadení, ergo nabylo třeba zadržování – a zároveň Němci spektakulárně kašlali na svou armádu a obranyschopnost a neplnili závazky NATO na rozpočet ministerstva obrany.

Všechny americké „tripwire“ základny se nachází ve státech, kterým *přímo* hrozí invaze ze sousedního území nebo vylodění z moře, či *bezprostřední* vzdušné napadení, od agresivního souseda s revizionistickými choutkami na teritoriální expanzi či z území, které má takový agresor volně k dispozici jako nástupní prostor pro útok. V Jižní Koreji, v Japonsku, v Pobaltí, nyní i v Polsku.

Pokud se však bavíme o Rusku jako hrozbě, ČR žádným myslitelným způsobem nehrozí ani pozemní invaze, ani *bezprostřední* vzdušný útok. Jakékoli ruské síly -ať pozemní, nebo vzdušné- by se musely nejdříve probít přes celé Polsko nebo Slovensko. A to by zákonitě vyvolalo aktivaci Článku 5 NATO – díky kterému by automaticky naše základny mohli využívat i Američané bez jakékoli smlouvy ODS o americké vojenské základně.

Argument „tripwire“ -druhá třída základen- je tedy pro ČR naprosto očividně neplatný a vysloveně absurdní.

Byla by americká základna v ČR druh 4) - poskytnutí podpory spojencům?

Využití základen v obranné válce i ke cvičením již od roku 1999 umožňuje naše členství v NATO a NSIP, a interoperabilita našich základen dle NATO STANAG.

Empiricky to prokazuje účast USAF na cvičeních v ČR, či poskytnutí [kasárna v Ruzyni pro Dragounské jízdy](#) US. Army.

Dále to prokazuje i nasazení USAF ze základen ČR na základě speciálního zmocňovacího zákona v roce 2002 – kdy však takový zákon nesmí odporovat závazkům a právu ČR.

Argument „umožnit používat základny, což by zatím nešlo“ -čtvrtá třída základen- je tedy též neplatný.

Byla by americká základna druh 1) - placená základna od „poskytovatele bezpečnosti“?

Troufnu si tvrdit, že takovou základnu nepotřebujeme – ze stejného důvodu, z jakého nepotřebujeme „tripwire“ základnu. Naopak by rozpočet MOČR zatížila miliardovými náklady za „pronájem“ americké vojenské moci, který by bylo daleko účelnější investovat do naší vlastní armády a které jsou výslovně nutné ke splnění požadavků NATO.

Vůči [NATO má ČR závazek postavit těžkou brigádu](#) pro naši vlastní teritoriální obranu. To znamená drahou obrněnou techniku, systém velení a řízení, i dost munice pro certifikaci NATO jako bojeschopné síly namísto prázdné skořápky či Potěmkinovy vesnice. Sluší se tedy nevymýšlet hlouposti a investovat rozpočet MOČR tam, kam patří jak podle závazku vůči NATO, tak podle

elementární obranné logiky.

Pokud však média informují akurátně o překvapení americké strany, USA nemají žádný zájem umístit v USA svou základnu a jedná se o český požadavek. Tzn. ve vnímání USA krystalicky čistou placenou základnu od USA jako poskytovatele bezpečnosti, což je z bezpečnostního i finančního hlediska iracionální nesmyslný nápad.

Pokud jsou skutečně hlavní motivací „hodnotové důvody“ ODS, z české strany se jedná o naivní předpoklad, že „bychom udělali radost americkým zahradničkům sázejícím základny“. To je však dětinské pojetí politiky naprosto odtržené od americké zahraničněpolitické a vojenskopolitické reality.

Byla by americká základna v ČR druh 3) - zázemí pro jednostranné bojové akce USA?

Zbývá už jen třetí druh amerických základen – zázemí pro jednostranné bojové akce USA v rámci jejich domácí politiky a domácích rozhodnutí. Kde by bojové akce z našich základen potenciálně - záleželo by na znění smlouvy- nemuseli schvalovat naši politici ani naše vojenské velení.

Jsem přesvědčen, že taková „bianco směnka“ kategoricky nejenže není v zájmu ČR, ale není ani slučitelná s našimi zákony zejména v případě bezpilotních bojových prostředků. Podle Mezinárodního Válečného Práva je totiž stát, z jehož základny startuje bojový let Direct Participation in Hostilities, spoluzodpovědný za něj. A naše Ústava i zákony zakazují účast na jiných bojových akcích, než obranné válce nebo v souladu s rezolucemi OSN.

Americké Predatory a Reapery však neřídí pouze USAF, které po [skandálu v Kundúzu přijalo](#) na několik let [extrémně přísná pravidla](#) boje, maximálně chránící civilisty. Nýbrž i CIA, která je prokazatelně ochotná vědomě společně s jedním teroristou zabít i desítky civilistů.

Například v roce 2011 CIA svým náletem zabila Abdulrahmana al-Awlakiho, [syna teroristy v restauraci společně se 7 civilisty](#), kteří jen seděli ve špatnou chvíli u vedlejšího stolu – s plným vědomím a stalinistickou logikou, že 7 mrtvých civilistů je přijatelná cena za odstranění 1 teroristy. V roce 2009 zase CIA cíleně zabila talibského velitele, aby na jeho pohřeb nalákala více Talibanců – ale [společně s 38 Talibanci CIA zabila i 45 civilistů](#) na základě pochybné logiky, že když civilista přijde na pohřeb teroristy společně s opravdovými teroristy, stává se tím legitimním cílem. Takové operace jsou tedy výslovně neslučitelné s Ústavou, zákony i mezinárodními závazky ČR.

Technicky to přitom funguje tak, že z americké základny vzlétne s Predatorem místní americký voják – ale jakmile je Predator bezpečně ve vzduchu, místní základna předá jeho ovládání přes satelit komukoli kdekoli na světě. USAF, CIA, britským spojencům, komukoli. Stát, z něhož Predator odstartoval, nad tím nemá a nemůže mít žádnou kontrolu – avšak zároveň je právně zodpovědný za bojovou misi, která startovala z jeho území. To je mezinárodněprávně, ústavně i morálně nepřijatelné

Jakákoli zahraniční základna vytvoří ekonomické zájmy - a zádrhel z justicí

Když se v americkém Kongresu jedná o rozpočtu, můžete v přímém přenosu sledovat rozpočtové bitky, kdy se senátoři za každou cenu snaží udržet otevřenou „svou“ vojenskou základnu v jejich volebním okrsku. Proč to dělají? Jsou to snad takoví militaristé? Kdepak – sledují ekonomické zájmy a lobbying ekonomických zájmových skupin.

Každá americká základna generuje určité příjmy celé plejádě místních dodavatelů, obchodníků, sektoru služeb i civilním zaměstnancům americké základny. V Německu například gigantické logistické uzly základen Ramstein a Spangdahlem vytvářejí 27 tisíc míst a přinášejí do místní ekonomiky [1,7 miliardy dolarů](#). Velmi rychle se tak vytvoří ekonomický sektor, který je na těchto příjmech závislý a v žádném případě nechce dovolit, aby se mu americká základna-dojná kráva odstěhovala. Proto byla v Německu silná opozice proti omezování či dokonce uzavírání Ramsteinu. Pacifistická spolková vláda chtěla omezit americkou vojenskou přítomnost – ale místní ekonomika si chtěla ponechat americké vojenské peníze.

U těch základen, které Američané potřebují ryze pro své zájmy, platí tyto peníze americké ministerstvo obrany. Pokud se však jedná o základnu ryze coby „službu od poskytovatele bezpečnosti“, potom tento účet platí vláda hostitelského státu – v našem případě vláda ČR.

Což ve výsledku nic nemění – lokální ekonomice je jedno, kdo platí ten účet. Oni vidí jen ekonomickou příležitost. Což je zcela obecné pravidlo. Jakmile jednou vznikne mechanismus, kde skrze existenci nějaké instituce či provozovny plynou významné peníze místním ekonomickým subjektům – tak vznikne ekonomický lobbistický tlak, aby ona dojná kráva nikdy nebyla politickým rozhodnutím zrušena ani zmenšena. Naopak ideálně aby se rozšiřovala a na penězovod napojeným subjektům vydělávala více a více.

To platí pro jakoukoli entitu zřízenou politickým rozhodnutím a z veřejných peněz – od solárních elektráren přes nevládky a neziskovky až po vojenské základny. Jakmile by tedy vznikla vojenská základna se zajímavými ekonomickými příležitostmi – pak by už nejspíše nikdy nebyla zrušena, protože komu na ní závisí živobytí, ten za ni bude bojovat jako o život. Protože mu půjde o jeho ekonomický život.

Další otázka je trestní odpovědnost a trestní stíhání zahraničních vojáků, kteří by zde byli umístěni. Ti v hostitelských zemích zpravidla podléhají vojenské justici pachatele, což může v některých případech vyvolávat značné společenské bouře. Když například v Itálii pilot EA-6 americké námořní pěchoty svým letounem přetrhl lano lanovky a zabil tím 20 italských civilistů, protože letěl nezákonně nízko – [vyhnul se odsouzení, protože spálil důkazy a u soudu tvrdil, že mu nefungoval](#) výškoměr a měl špatnou mapu. Byl proto odsouzen nikoli za mnohočetné zabití, nýbrž pouze za ničení důkazů.

I nejslušnější armáda na světě se nevyhnutelně občas dopustí dopravních nehod, třeba i s tragickými následky, nebo dokonce trestných činů. Je to jen otázka statistiky. Z tohoto pohledu je permanentní základna nebo rotační přítomnost vždy statisticky větší riziko, než dočasná přítomnost cizích vojsk na časově i prostorově omezené cvičení. Navíc při cvičeních je pohyb zahraničních vojáků podstatně více omezen, než při permanentní resp. nepřetržité rotační dislokaci na trvalé základně.

Otázky pro Černočovou

Ústavní princip proporcionality požaduje, aby byly vždy hodnoceny přínosy, zápory a jejich poměr. V tomto případě tedy například statistická rizika z nehodovosti a přítomnosti zahraničních vojáků, plus náklady na financování zahraniční základny a přítomnosti, oproti konkrétnímu přínosu případné základny pro obranyschopnost ČR.

V souvislosti s výše uvedenými argumenty by mělo MOČR veřejně zodpovědět následující otázky:

- Z jakého konkrétního důvodu podle MOČR naše země potřebuje bilaterální smlouvu o americké vojenské přítomnosti, nebo americké základně?
- Proč podle MOČR tyto důvody neřeší již existující alianční struktury a programy NATO –

zejména interoperabilita v rámci NATO SIP a nasazení NATO Enhanced Forward Presence, NATO Battlegroups a NATO QRF?

- Proč podle MOČR nedostačují existující smlouvy a legislativa NATO – ačkoli ty umožňují i americkou vojenskou přítomnost jak pro cvičení, tak v případě obranné války dle čl.5 NATO?
- Jakým konkrétním způsobem má daná základna zvýšit obranyschopnost ČR, a proti jakým konkrétním hrozbám nebo konkrétním druhům bezpečnostních hrozeb?
- Jaké alternativy vůči účelu základny byly zvažovány a hodnoceny? Skutečně neexistuje alternativa, jak si účelným vynaložením prostředků zajistit stejnou úroveň ochrany prostředky ČR či NATO?
- Kolik by ČR platila za americkou základnu (viz Polsko – náklady na vybudování, náklady na provoz, náklady na podporu zahraničních vojáků?)
- Nebyly by tyto peníze účelněji vynaložené uvnitř AČR, např. pro splnění závazku vůči NATO na přezbrojení a naplnění stavů 7. mechanizované brigády a její certifikaci NATO?
- Jak a v čí jurisdikci by byly řešeny přestupky či trestné činy zahraničních vojáků z jejich základny v ČR?
- Kdo by základně velel a jaké rozhodovací pravomoci by ČR měla nad vojáky ze základny i jejich aktivitami? Mělo by české vojenské či politické velení resp. vedení právo veta nad základnou a jejími silami?
- Jak by bylo smluvně ošetřeno, aby cizí základna na území ČR nemohla být použita k účasti nebo podpoře vojenských operací, se kterými Parlament ČR nesouhlasí nebo které neodpovídají českým zákonům či mezinárodnímu právu – např. z hlediska mezinárodního práva vysoce kontroverzní úder CIA z bezpilotních bojových prostředků?

Proti základně jsou většinou příznivci NATO či neutrality - nikoli milovníci Ruska

V každém případě by se Ministerstvo i vláda měly vyhnout nálepkování a převálcování demokracie silou, protože **v žádném případě neplatí nálepka, že americká základna se může nelíbit pouze nepřátelům Západu popř. sympatizantům Východu.** I občané, kteří jsou pro NATO, mohou být proti cizím vojenským základnám – já jsem toho konkrétním příkladem a důkazem. Na cvičení ať klidně přijedou – ale pak ať se vrátí domů. Občanů, kteří mají vysloveně proruské názory, je tu podle průzkumů cca. jen 10 % – a zbytek lidí, kteří základnu nechťejí, jsou „prozápadni, ale protizákladnoví“. Ostatně jak přiznává i Weiss:

Většina těch lidí, kteří nechápavě kroutí hlavou, podporuje naše členství v NATO.

Československo učinilo s pobytem cizích vojsk opakované neblahé zkušenosti, a po Listopadu 1989 většina občanů toužila již nikdy tu nemít cizí vojska a základny. Zatímco 60% občanů bylo podle průzkumů pro vstup do NATO, [30% občanů bylo tehdy proti](#) – to vůbec není zanedbatelná demokratická menšina a trvalá cizí základna přitom představuje daleko větší větší skok a omezení suverenity, než členství v Alianci. NATO je obranná aliance, kde je naprosto zásadní, že tam máme právo Veta a ze členství neplyne nic o trvalém umístění zahraničních vojsk v ČR. NATO tedy nijak neohrožuje naši suverenitu, naopak ji podporuje. To se o cizí základně už kvůli principu exterritoriality justice pro personál základny rozhodně říci nedá.

Vláda, která se označuje za demokratickou, nemůže vnutit svým občanům cizí vojenskou základnu bez jejich souhlasu. Zvláště pokud nepředloží naprosto jasné argumenty, proč by to mělo být potřeba, proč nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak, a proč to podle ní neřeší členství v Severoatlantické Alianci.

AUTOR: Jan Mrcasik

[ZDROJ](#)